

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininui ir
Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministrui

2022-02-24 Nr.

KREIPIMASIS

DĖL MOKYKLŲ, VYKLANČIŲ FORMALIOJO ŠVIETIMO PROGRAMAS, TINKLO PERTVARKOS IR „TŪKSTANTMEČIO MOKYKLŲ“ PROGRAMOS TOBULINIMO

Pripažindami, kad norint užtikrinti kokybiškesnį ugdymą būtina efektyvinti mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklą;

primindami, kad Lietuvos Respublikos XVIII Vyriausybės programoje pažymima, jog „Vyriausybės misija švietimo srityje – sukurti tokias ugdymo sąlygas, kad kokybiškas išsilavinimas kiekvienam taptų realiu, o ne „popieriniu“ mūsų valstybės tikslu, kad kiekvienas vaikas, nepaisant gyvenamosios vietos, socialinės padėties ar specialiųjų poreikių, turėtų vienodas galimybes įgyti perspektyvą suteikiantį išsilavinimą“;

pastebėdami, kad 2021-2030 m. Švietimo plėtros programoje, skirtoje įgyvendinti 2021-2030 m. Nacionalinio pažangos plano 3 tikslą, pažymima, kad, kartu su dar dviem priemonėmis „Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą“ ir „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“, „Tūkstantmečio mokyklų“ programa turėtų išspręsti netolygios ugdymo kokybės ir fragmentuotos jos užtikrinimo sistemos problemą;

atkreipdami dėmesį į tai, kad 2021-2030 m. Lietuvos politinių partijų susitarimo dėl Lietuvos švietimo politikos 18 punkte numatyta „išlaikant švietimo įstaigų savarankiškumą, suteikti savivaldybėms daugiau savarankiškumo ir atsakomybės už racionalų švietimo lėšų panaudojimą, tinklo efektyvumą ir ugdymo(si) rezultatus“;

pabrėždami, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 1110 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ ir „Tūkstantmečio mokyklų“ programa neatliepia savivaldos poreikių ir lūkesčių ir neįvertina esminių miesto ir kaimo demografinės, ekonominės, socialinės ir kultūrinės aplinkos skirtumų, kurie reikalauja atitinkamai skirtingų ir suderintų su Lietuvos regioninės politikos gairėmis sprendimų;

primindami, jog 2017-2030 m. Lietuvos regioninės politikos baltojoje knygoje įtvirtintos nuostatos, kad švietimo kokybė turi būti užtikrinta nepriklausomai nuo mokinių gyvenamosios vietos, kad per ne daugiau kaip 30 minučių automobiliu ar viešuoju transportu turi būti pasiekiamos bendrojo

lavinimo, neformaliojo švietimo paslaugos, ne daugiau kaip per 30 minučių viešuoju transportu arba pėsčiomis turi būti pasiekiamos ikimokyklinio ugdymo, pradinio mokymo paslaugos;

pabrėždami, kad mokyklos-daugiafunkciai centrai atlieka svarbią rolę ne tik formalaus ugdymo, bet ir regionų vystymo bei vietos bendruomenės socializacijos ir reintegracijos į darbo rinką srityse ir turėtų tenkinti vietos bendruomenės švietimo, kultūros, socialinius, sveikatos, sporto, užimtumo ir kitokius poreikius, tačiau vykdomoje mokyklų tinklo reformoje neįvertinta būtinybė užtikrinti tokių įstaigų išlikimą ir gyvavimą, ypač turint omenyje, kad kaimo vietovėse būtina didinti ikimokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimą ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme;

pažymėdami, kad, rengiant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir vykdant viešas konsultacijas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija tik fragmentuotai ir pernelyg lakoniškai informavo visuomenę ir socialinius partnerius apie plane numatytus pokyčius, susijusius su bendrojo ugdymo mokyklų tinklo reforma ir „Tūkstantmečio mokyklų“ programa;

pažymėdami, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ programa pasieks 150 mokyklų, kurios veiks kaip metodiniai centrai, o mažos mokyklos taps didesnių mokyklų skyriais arba padaliniais, tačiau nei Lietuvos Respublikos XVIII Vyriausybės programoje, nei „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje tokie siekiai nenumatyti;

pastebėdami, kad 2022 m. vasario 1 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministrės įsakymu patvirtintos „Tūkstantmečio mokyklų“ programos pagrindimo apraše nurodyta, jog programos įgyvendinimo alternatyvų pasirinkimą riboja tai, kad daugelis sprendimų jau yra patvirtinti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, ir teigiama, kad todėl nėra tikslinga nagrinėti programos įgyvendinimo alternatyvas;

primindami, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ programa grindžiama mokyklų stiprinimo principu, t.y. siekiu padėti stiprėti savivaldybėse veikiančioms mokykloms, gerinant ugdymo(si) sąlygas ir ugdymo proceso organizavimą, siekiant geresnių mokinių pasiekimų ir pažangos, o siekiamas programos rezultatas – **kiekvienam** besimokančiajam sukurtos **lygiavertės** ir šiuolaikiškos kokybiško ugdymo(si) sąlygos, lemiančios geresnius mokinių pasiekimus ir mažesnius pasiekimų atotrūkius tarp skirtingų mokyklų ir savivaldybių;

atkreipdami dėmesį į tai, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje numatytos dalyvavimo joje sąlygos eliminuoja galimybę savarankiškai dalyvauti programoje savivaldybėms, kurių teritorijoje mokosi mažiau nei 1000 mokinių, o mokyklų tinklaveikos skatinimas bei išteklių prieinamumo problemos sprendimas taikant prievolę dalintis programoje dalyvausiančioms mokykloms savo infrastruktūra sudaro nelygiavertes ugdymo(si) sąlygas ir greičiau ne padės pagerinti, o apsunkins ugdymo(si) proceso organizavimą, siekiant geresnių ugdymo(si) rezultatų ir individualios pažangos;

pažymėdami, kad Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nepateikė ir neplanuoja parengti jokių bendrų praktinių rekomendacijų dėl mokyklų tinklaveikos ir dalijimosi infrastruktūra;

pastebėdami, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ programa nesudaro sąlygų tinkamai įgyvendinti Geros mokyklos koncepcijos nuostatas ir apriboja mokyklų, neatitinkančių šios programos sąlygose apibrėžto mokyklos dydžio reikalavimo, galimybes savarankiškai tobulinti savo veiklą ir šių mokyklų mokinių teisę į kokybišką išsilavinimą;

pabrėždami, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ programos pagrindimo apraše nurodoma, kad tik 20 proc. mokyklų vadovų yra baigę lyderystės programą, net 38 proc. vadovų niekada nesimokė vadybos ar administravimo, tačiau programos įgyvendinimo metu neplanuojama vykdyti jokio formalaus mokymo, skirto mokyklų vadovų ir mokytojų vadybinėms kompetencijoms kelti;

pažymėdami, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje jos sėkmę, siekiant lygiavertės ugdymo kokybės kiekvienam Lietuvos mokiniui, numatyta matuoti pasitelkiant tik 4 privalomus rodiklius, 3 pasirenkamuosius pažangos rodiklius ir 4 papildomus rodiklius, kuriuos kiekviena savivaldybė rinksis savo nuožiūra, todėl sėkmės matavimas, siekiant proporcingai palyginti skirtingų savivaldybių pažangą švietimo srityje, bus labai apsunkintas;

pastebėdami, kad 2019 metais įkurtoje Nacionalinėje švietimo agentūroje, kurioje dirba beveik 200 švietimo srities specialistų ir kurią sudaro Stebėsenos ir vertinimo, Švietimo pagalbos, Ugdymo turinio, Infrastruktūros plėtros ir Bendrųjų reikalų departamentai bei Administracija, yra sutelktos reikiamos ekspertinės kompetencijos, kurias galima būtų pasitelkti įgyvendinant „Tūkstantmečio mokyklų“ programą, tačiau buvo nuspręsta sudaryti naują „darinį“ – Tūkstantmečio mokyklų akademiją, kurios paskirtis – konsultuoti savivaldybes Tūkstantmečio mokyklų programos įgyvendinimo klausimais;

pažymėdami, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane nurodoma, kad Tūkstantmečio mokyklų akademija bus naujas ir, beje, laikinas Nacionalinės švietimo agentūros padalinys, o, Švietimo, mokslo ir sporto ministrės teigimu, Tūkstantmečio mokyklų akademijos ekspertai bus įdarbinti VŠĮ Europos socialinio fondo agentūroje;

atkreipdami dėmesį į tai, kad Tūkstantmečio mokyklų akademijos ekspertų išlaikymui vien iki 2026 m. birželio 30 d. numatyta skirti 4,2 mln. eurų, vėliau šiuos ekspertus planuojama išlaikyti valstybės biudžeto lėšomis;

pastebėdami, kad bendrai pripažįstama, jog finansavimas turi didelę įtaką ugdymo(si) rezultatams, o Lietuvoje vieno mokinio švietimui skiriamų lėšų dalis ir visai švietimo sistemai skiriama bendrojo vidaus produkto dalis yra gerokai žemesnės nei ES vidutinės šių rodiklių reikšmės ir net žemesnės nei kaimyninių Latvijos ir Estijos šalių atitinkami rodikliai;

pažymėdami, kad, Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministrės teigimu, „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje nėra taikomas „pinigai paskui mokinį“ principas, tačiau programoje nurodoma, kad „savivaldybei galima skirti preliminarį didžiausią **suma priklauso nuo mokinių skaičiaus**“;

pastebėdami, kad, Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministrės teigimu, „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje savivaldybės yra grupuojamos pagal mokinių skaičiaus dydį ir atitinkamoms grupėms priskiriamos vienodo dydžio „savivaldybės krepšelis“: didesnėms mokinių skaičiumi savivaldybėms numatytos sąlyginai mažesnės lėšos, o mažesnėms mokinių skaičiumi savivaldybėms numatytos didesnės investicijos;

atkreipdami dėmesį į tai, kad, įvertinus savivaldybių dydžio proporcingumą pagal besimokančių mokinių skaičių, didžiosioms šalies savivaldybėms, pavyzdžiui, Vilniaus ar Kauno miestų, numatoma skirti iki 1,6 karto daugiau lėšų nei tokiai žiedinei savivaldybei kaip Alytaus miesto ar tokioms didžiosioms kaimiškosioms savivaldybėms kaip, pavyzdžiui, Marijampolės ar Mažeikių rajono savivaldybėms;

pažymėdami, kad Lietuvos savivaldybės susidūrė su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bendradarbiavimo ir informavimo stoka;

kreipiamės į Lietuvos Respublikos Ministrę Pirmininkę ir Švietimo, mokslo ir sporto ministrę ir

kviečiame pradėti išsamų ir atvirą svarstymą, siekiant visų suinteresuotų šalių plataus sutarimo dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo stiprinimo bei teisingo finansavimo;

prašome koreguoti mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisykles užtikrinant, kad jose būtų atsižvelgta į miesto ir kaimo bei skirtingų regionų demografinės, ekonominės, socialinės ir kultūrinės aplinkos skirtumus ir ypatumus ir sudaryti galimybes savivaldybėms pagal jų poreikius lanksčiai taikyti mokyklų tinklo formavimo kriterijus miesto ir kaimo mokykloms;

raginame pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimą Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ nustatant, kad visose gimnazijose sudaroma bent po vieną III ir IV gimnazijos klasę, po 2025 metų jose išlaikant minimalų 12 moksleivių skaičių;

siūlome pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ 11 punktą, nustatant, kad „pradinės, pagrindinės mokyklos ar progimnazijos tipo mokyklos, išskyrus nevalstybines mokyklas, vaikų socializacijos centrus, specialiojo ugdymo centrus **ir mokyklas**“

daugiafunkčius centrus, kuriose pagal mokyklose vykdomas švietimo programas mokosi 60 ir mažiau mokinių, reorganizuojamos arba likviduojamos”;

raginame Lietuvos Respublikos Vyriausybę išlaikyti tokį nepilnų klasių finansavimo principą, kuriuo, mokykloje esant ne daugiau kaip dviem nepilnomis klasėmis, šios klasės būtų finansuojamos 50 proc. valstybės lėšomis ir 50 proc. savivaldybės lėšomis;

prašome nevalstybinėms mokykloms, finansuojamoms valstybės lėšomis, taikyti tokius pačius klasių formavimo ir klasės krepšelio finansavimo kriterijus kaip ir valstybinėms mokykloms, siekiant užtikrinti lygiateisiškumą ir nepažeisti nei nevalstybinių, nei valstybinių mokyklų mokinių ir jų tėvų lūkesčių;

raginame sudaryti sąlygas formuoti tokio tankumo mokyklų tinklą, kuris užtikrintų, kad moksleivis galėtų mokyklą pasiekti transporto priemone arba pėsčiomis per ne daugiau kaip 30 minučių;

kviečiame Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją sudaryti nediskriminuojančias sąlygas individualiai dalyvauti „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje savivaldybėms, kurių teritorijoje mokosi mažiau nei 1000 mokinių;

skatiname Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją persvarstyti „Tūkstantmečio mokyklų“ programos finansavimo principą ir pakoreguoti mokinių skaičiaus intervalų dydžius, t.y. išskaidyti 3000 – 10000 ir 10000 - 15000 mokinių intervalus į smulkesnius intervalus, bei atitinkamai pakoreguoti mokinių skaičiaus intervalams priskirtas programos lėšų sumas, kad būtų užtikrintas proporcingai tolygus ir realius kiekvienos savivaldybės poreikius atliepiantis lėšų paskirstymas;

kviečiame Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją parengti praktines rekomendacijas dėl mokyklų tinklaveikos ir dalijimosi infrastruktūra bei intelektualiais ištekliais;

siūlome numatyti formalaus mokymo priemonės ir lėšas, siekiant įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje numatytą mokyklų vadovų ir mokytojų vadybinių kompetencijų tobulinimą;

raginame išplėsti ir nustatyti tik privalomų visoms savivaldybėms „Tūkstantmečio mokyklų“ programos kiekybinių ir kokybinių rodiklių sąrašą, siekiant objektyvesnio, išsamesnio ir platesnio programos sėkmės įvertinimo visos šalies švietimo sistemos mastu;

siūlome atsisakyti idėjos plėsti valstybės valdymo aparatą ir įsteigti naują Nacionalinės švietimo agentūros padalinį – Tūkstantmečio mokyklų akademiją – ir efektyviai panaudoti turimus Nacionalinės švietimo agentūros bei kitų institucijų žmogiškųjų išteklių pajėgumus, o lėšas, skirtas akademijos ekspertų išlaikymui, investuoti į mokyklų vadovų ir mokytojų kompetencijų kėlimą;

raginame iki 2030 m. numatyti kasmetinį procentinės bendrojo vidaus produkto dalies, skiriamos švietimo sistemai, didinimą 0,1 procentu.

Prašome išsamiai įvertinti aukščiau pateiktus siūlymus bei jų įgyvendinimo galimybes ir alternatyvas ir nurodyti, kokių priemonių būtų imtasi šiems siūlymams arba jų alternatyvoms įgyvendinti.

Seimo nariai

1. Laima Nagienė
2. Pranas Valas
3. Rigitė Girskienė
4. Valerijonas Butkus
5. Henrikas Vainys
6. Darius Kepšys
7. Petras Griščiūnas
8. Romualdas Vaitkus
9. Jonas Varkas
10. Laima Savickas
11. Vytautas Čepys
12. Laima
13. Zigmantas Balys
14. Paulus Wenc
15. Algirdas Bulevičius
16. Tomas Pomilinas
17. Jonas Pindus
18. Vytautas Eder
19. Donatas Gutuščius
20. DEIVIDAS LABANAVIČIUS
21. Giedrius Surplis
22. Laima Novickas
23. Stasys Treinys
24. Vilius Tapalinskis
25. Eugenijus Sabutis
26. Antanas Viskas
27. Laimas Jurašius

28. Lina Joranska
29. Eda Rudolfa (Stumpf)
30. Vaida Gintytė - Juškevičienė
31. VIKTORAS PROSKOVAS
32. Jeva Kačinskaitė - Urbonienė
33. Ingrida Joranskė
34. Giedrė Bauslė
35. Jurgis Rasna
36. Rūta Jura
37. Vilis Lelešnickis
38. Vigitas Jura
39. Beata Lekere
40. Rūta Jamburienė
41. Marius Vichavskas
42. Vidmantas Kumpas
43. Gintautas Petkus
44. Anči Palis
- ~~Alfonsas Jura~~
45. Viktoras Praneckas
46. Tomas V. Raskevičius
47. Laima Mogenienė
48. Algirdas Hecėvė
49. Enas Stasys
50. Valerijus Stasys
51. Jūratė Norkienė
52. Juozas Urigalys
53. Algimantas Vintars
54. Rūgijus Laima
55. Česlovas Olševskis
56. Vaida Gintytė - Juškevičienė

57. Lina Kulevskaya ~~af~~ *Leningo Kulevskaya*
58. Andrius Kevencius ~~af~~
59. MINDRAS PUDOWAS ~~af~~
60. Aidas Goshila ~~af~~
61. Rase Budbergyte ~~af~~
62. Orla Lepus ~~af~~
63. Oskars Kairauds ~~af~~
64. Arto Kulevskis ~~af~~
65. Aleksas Syta ~~af~~
66. Jonas Jureta ~~af~~
67. Antanas Kulevskis ~~af~~
68. Lina Kulevskaya ~~af~~
69. ~~DAIMUS KEPENIS~~ ~~af~~
68. Tomas Bricenas ~~af~~
70. Andrius Bagdonas ~~af~~
71. Douli Sebalene ~~af~~
72. Julius Sabatauskas ~~af~~
73. Robertas Garknickas ~~af~~